

Aan: de vaste Kamercommissie voor VWS
Postbus 20018
2500 EA Den HAAG
E cie.vws@tweedekamer.nl

Datum: 24 maart 2022
Kenmerk: 22-014
Onderwerp: Commissiedebat 31 maart 2022 over o.a. Wmo en PGB
Contact: Nic Vos de Wael E: nic.vosdewael@wijzijnmind.nl

Aan de leden van de Vaste Kamercommissie voor VWS,

Op 31 maart a.s. heeft u een commissiedebat over een aantal dossiers waaronder de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en het persoonsgebonden budget (PGB). Dit betreft een uitgesteld debat van 9 december jl. MIND, landelijke koepelorganisatie van cliënten en naasten in de ggz, vraagt graag uw aandacht voor een aantal zaken. In de bijlage treft u de brief die wij u begin december al stuurden. In deze brief geven we daar een korte samenvatting van en voegen we enkele nieuwe punten toe.

Investeer in sociale basis en bespaar zorgkosten

De afgelopen tien jaar in de ggz hebben in het teken gestaan van ambulantisering. Wij zien echter dat mensen met (ernstig) psychische aandoeningen die zelfstandig wonen vaak in de knel komen door gebrek aan begeleiding, participatiemogelijkheden en bestaanszekerheid. Hierdoor leiden mensen een geïsoleerd bestaan. Ze vereenzamen, hun psychische klachten verergeren en ze raken sneller opnieuw in crisis. Meer investeringen in (terugval)preventie en sociale basis zijn noodzakelijk.

Net als in de jeugdzorg pleiten wij voor een verruiming van het Wmo-budget voor gemeenten in combinatie met waarborgen dat extra gelden worden geoormerkt en daadwerkelijk ten goede komen aan het versterken van de sociale basis voor kwetsbare burgers.

Beperkte aanpassing van het abonnementstarief

Middelen in het sociaal domein zijn schaars en moeten worden ingezet ten behoeve van mensen die het het hardst nodig hebben. MIND is daarom voorstander van een beperkte aanpassing van het abonnementstarief, waarbij gemeenten voor huishoudelijke hulp de toegang inkomensafhankelijk kunnen maken. Daarbij zijn waarborgen nodig dat er geen nieuwe stapeling van zorgkosten optreedt, dat er geen extra drempels worden opgeworpen voor andere vormen van ondersteuning als huishoudelijke hulp en dat mensen met lage inkomens worden ontzien.

Veel vraagtekens bij resultaatgericht beschikken

MIND kijkt kritisch naar de ontwikkeling van een nieuw wetsvoorstel voor resultaatgericht beschikken, omdat dit grote impact kan hebben op de rechtspositie van kwetsbare burgers en de zorg die zij ontvangen. Veel is nog onduidelijk: hoe ziet resultaatgericht indiceren eruit bij individuele begeleiding? Hoe houdt de cliënt zelf zeggenschap bij op- of afschaling van de zorg? Welke waarborgen zijn er voor goede onafhankelijke cliëntondersteuning? Naast een reguliere uitvoeringstoets zien wij graag een toets van deze wet aan de leefwereld van mensen.

In een toekomstig wetsvoorstel zal duidelijk moeten zijn hoe resultaatgericht beschikken te verenigen is met voldoende zekerheid en zeggenschap voor de cliënt, zodat deze weet waar hij aan toe is en grip houdt op de inhoud en kwaliteit van de ondersteuning. Wij vinden dat deze zekerheden in de basis geborgd moeten zijn om te voorkómen dat cliënten langs juridische weg hun gelijk moeten halen. Tot slot willen wij duidelijkheid over de handelwijze van gemeenten in de huidige situatie, aangezien de rechter meermalen heeft uitgesproken dat resultaatgericht beschikken ingaat tegen het rechtzekerheidsbeginsel.

Kwaliteit Wmo-toezicht moet op alle niveaus sterker

Met de decentralisaties van 2015 hebben gemeenten bijzonder zware taken gekregen voor grote groepen kwetsbare burgers. Keer op keer blijkt echter dat gemeenten hun toezicht op beleid en uitvoering onvoldoende op orde hebben. Het inzetten van adviseurs en het verspreiden van goede voorbeelden is volgens MIND niet genoeg om gemeenten op het goede spoor te krijgen. Sommige gemeenten zakken door een ondergrens en hun burgers worden zwaar gedupeerd. In die gevallen, vindt MIND, kan de beleidsvrijheid van gemeenten niet onbeperkt blijven.

Wat zijn de resultaten van eerdere acties om het Wmo-toezicht te versterken? Welke aanvullende acties onderneemt de staatssecretaris? Maken alle gemeenten hun jaarverslagen Wmo-toezicht inmiddels openbaar? Welke rol ziet de Staatssecretaris voor zichzelf als gemeenten aantoonbaar onderpresteren in taken die de gezondheid en welzijn van hun inwoners raken?

Initiatieven voor zelfregie en herstel mogen niet bezwijken onder aanbestedingsregels

In tal van gemeenten zijn initiatieven voor zelfregie en herstel ontwikkeld door ervaringsdeskundigen, die een belangrijke bijdrage leveren aan een sociale basis voor mensen met psychische kwetsbaarheid. Onder meer het IPW heeft de waarden van deze initiatieven aangetoond.¹ Zodra deze initiatieven succesvol zijn en iets groter worden krijgen ze echter vaak te maken met aanbestedingen bij gemeenten. Regelmatig delven ze dan het onderspit in het 'geweld' van grotere partijen die zich op zo'n aanbesteding storten.

In het algemeen kosten activiteiten voor het verkrijgen en verantwoorden van financiering vaak onevenredig veel tijd en energie bij kleine organisaties. Dit geldt extra wanneer gemeenten telkens kortlopende contracten sluiten die steeds op het laatste moment wel of niet verlengd worden. Is de staatssecretaris bereid om met de VNG te onderzoeken hoe hij duurzame financiering van kleine en middelgrote initiatieven op basis van ervaringsdeskundigheid kan stimuleren, bijvoorbeeld door goede voorbeelden actiever te verspreiden?

Bovenstaande punten zijn verder toegelicht in onze brief van 1 december 2021 (bijlage). Wij vragen ook uw aandacht voor enkele nieuwe punten:

Cliëntondersteuning

Afgelopen najaar heeft MIND een steekproef gedaan naar cliëntondersteuning voor mensen die problemen ervaren bij toegang tot passende ggz-zorg (zie bijlage). Bij tien procent van de gemeenten bleek via regelhulp.nl geen enkele informatie over cliëntondersteuning te vinden. Bij 47 procent verwees de informatie alleen naar ondersteuning bij het verkrijgen van voorzieningen in de Wmo of het sociaal domein. Als we telefonisch contact opnamen, bleken deze gemeenten soms toch wel bredere cliëntondersteuning te bieden, maar soms bleek de ondersteuning inderdaad beperkt tot Wmo of het sociaal domein.

MIND is van mening dat alle gemeenten cliëntondersteuning levensbreed moeten aanbieden. De wet is op dit punt ook helder. In Artikel 1.1.1. van de Wmo 2015 is cliëntondersteuning als volgt gedefinieerd: "Onafhankelijke ondersteuning met informatie, advies en algemene ondersteuning die bijdraagt aan het versterken van de zelfredzaamheid en participatie en het verkrijgen van een zo integraal mogelijke dienstverlening op het gebied van maatschappelijke ondersteuning, preventieve zorg, zorg, jeugdhulp, onderwijs, welzijn, wonen, werk en inkomen." MIND vindt daarnaast dat gemeenten verplicht zouden moeten zijn om het levensbrede aanbod van cliëntondersteuning duidelijk te presenteren op hun website.

Onafhankelijkheid is een ander criterium voor cliëntondersteuning dat uit de wet voortkomt. Ook hier zien we dat de praktijk soms anders is. Uit de monitor van RIVM blijkt dat in 19 procent van de gevallen cliëntondersteuners zelf ook Wmo-beschikkingen afgeven.²

MIND vindt het kwalijk dat na zeven jaar Wmo gemeenten nog op fundamentele punten tekortschieten in hun taak t.a.v. cliëntondersteuning. Wij vinden dat het Rijk meer sturing zou moeten geven om gemeenten aan hun wettelijke taak te houden. Is de staatssecretaris daartoe bereid?

¹ [IPW presenteert rapport waardenonderzoek zelfregie- en herstelinitiatieven \(mindplatform.nl\)](http://mindplatform.nl)

² [Monitor cliëntondersteuning 2020 \(rivm.nl\)](http://rivm.nl)

Gelijke PGB-rechten voor ggz-cliënten in de Wlz

Ggz-cliënten in de Wlz worden op verschillende manieren achtergesteld in de mogelijkheid om gebruik te maken van een persoonsgebonden budget (PGB). Allereerst zijn ggz-cliënten met een zorgprofiel Ggz-B volledig uitgesloten van de mogelijkheid van een PGB. Daarnaast is voor alle ggz-profielen een gewaarborgde hulp bij PGB verplicht. We begrijpen dat de aanwezigheid van een gewaarborgde hulp een voorwaarde kan zijn, maar naar onze mening moet dat een individuele beoordeling zijn en niet een beoordeling op basis van de soort beperking van de cliënt. Ten slotte stellen twee zorgkantoren (Zilveren Kruis en VGZ) de extra verplichting dat de gewaarborgde hulp bij ggz-cliënten een familielid in de eerste of tweede graad moet zijn. Die verplichting is er voor mensen in andere Wlz-sectoren niet. Ggz-cliënten worden daarmee extra beperkt in hun keuze voor een gewaarborgde hulp. Bovendien kunnen zij de PGB-zorg dan niet meer bij het betreffende familielid inkopen, want de gewaarborgde hulp en de zorgverlenende partij mogen niet dezelfde zijn.

Zijn de bewindslieden van mening dat het beleid van de zorgkantoren Zilveren Kruis en VGZ rechtmatig is? Zijn zij bereid om met beide zorgkantoren in gesprek te gaan over aanpassing van hun beleid?

Desgewenst zijn wij bereid tot en nadere toelichting. Wij wensen u een goed overleg toe.

Met vriendelijke groet,

Drs. M.J. ter Avest
Directeur / bestuurder MIND